

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗΣ 2014-2020

Οι νέοι κανόνες και η νομοθεσία που διέπουν τον επόμενο γύρο επένδυσης από την πολιτική συνοχής της ΕΕ για την περίοδο 2014-2020 υιοθετήθηκαν επίσημα από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2013.

Το παρόν αποτελεί ένα ενημερωτικό δελτίο από μια σειρά που επισημαίνει τα βασικά στοιχεία της νέας προσέγγισης.

Περιεχόμενα

Θέμα

Ποια είναι η έννοια της ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων (CLLD);

Ποιος είναι ο στόχος;

Τα βασικά συστατικά μέρη της CLLD

Τι νέο υπάρχει;

Πώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν τα διαφορετικά Ταμεία στην CLLD;

Ποιες είναι οι προεκτάσεις της κοινής μεθοδολογίας;

Τα τελευταία 20 χρόνια, η προσέγγιση LEADER⁽¹⁾ αναφορικά με την ανάπτυξη με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων (CLLD) – που χρηματοδοτήθηκε από τα διαρθρωτικά και ταμεία αγροτικής ανάπτυξης, βοήθησε τους αγροτικούς παράγοντες να εξετάσουν τη μακροπρόθεσμη δυναμική της τοπικής τους περιφέρειας και αποδείχθηκε ένα αποτελεσματικό και αποδοτικό εργαλείο στην υλοποίηση αναπτυξιακών πολιτικών. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει προωθήσει αυτή τη μέθοδο υλοποίησης επίσης μέσω κοινοτικών πρωτοβουλιών, όπως οι URBAN⁽²⁾ και EQUAL⁽³⁾. Στην περίπτωση του LEADER, για το οποίο παρέχεται συνεχής υποστήριξη της ΕΕ από το 1991, έχει εξελιχθεί σε σημαντικό στοιχείο της πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης με υψηλό βαθμό αποδοχής σε όλη την Ευρώπη. Από το 2007, η τοπική ανάπτυξη έχει χρησιμοποιηθεί επίσης εντός του Ευρωπαϊκού ταμείου θάλασσας και αλιείας για την υποστήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης των αλιευτικών κοινοτήτων.

Τα Άρθρα 32-35⁽⁴⁾ του κανονισμού κοινών διατάξεων (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, για τη CLLD βασίζονται στην προσέγγιση LEADER και αφορούν τέσσερα από τα ταμεία που καλύπτονται από το Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο – το ευρωπαϊκό ταμείο περιφερειακής ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας – κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020 (τα ΕΔΕΤ – τα Ευρωπαϊκά διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία).

Η CLLD είναι ένα επιμέρους εργαλείο προς χρήση σε υπο-περιφερειακό επίπεδο, το οποίο λειτουργεί συμπληρωματικά προς τη λοιπή αναπτυξιακή υποστήριξη σε τοπικό επίπεδο. Η CLLD μπορεί να κινητοποιήσει και να εμπλέξει τοπικές κοινότητες και οργανώσεις προκειμένου να συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς περιορισμούς ανάπτυξη, καλλιεργώντας την εδαφική συνοχή και επιτυγχάνοντας του επιμέρους στόχους πολιτικής.

Ποια είναι η έννοια της ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων (CLLD);

Μια μοναδική μεθοδολογία που αφορά τη CLLD για τα ΕΔΕΤ, η οποία:

- » επικεντρώνεται σε συγκεκριμένες **υπο-περιφερειακές περιοχές**,
- » αναπτύσσεται με πρωτοβουλία κοινοτήτων, από **ομάδες τοπικής δράσης** που απαρτίζονται από εκπροσώπους των τοπικών δημόσιων και ιδιωτικών κοινωνικοοικονομικών συμφερόντων,
- » υλοποιείται μέσω ολοκληρωμένων και πολυτομεακών **στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης ανά περιοχή**, σχεδιασμένων να λαμβάνουν υπόψη **τις τοπικές ανάγκες και δυναμική**, και
- » λαμβάνει υπόψη τις τοπικές ανάγκες και τη δυναμική, περιλαμβάνει **καινοτόμα χαρακτηριστικά** σε τοπικό πλαίσιο, **δικτύωση** και, όπου χρειάζεται, **συνεργασία**.

Αυτή η ενιαία μεθοδολογία θα επιτρέψει **τη συνδεδεμένη και ολοκληρωμένη χρήση των Ταμείων για την υλοποίηση στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης**.

(1) LEADER: *Liaison Entre Actions pour le Développement de l'Economie Rurale* – Σύνδεση μεταξύ της αγροτικής οικονομίας και αναπτυξιακών δράσεων.

(2) Κοινοτική πρωτοβουλία URBAN II των υποστηριζόμενων από το ΕΤΠΑ καινοτόμων στρατηγικών για βιώσιμη οικονομική και κοινωνική αναζωογόνηση σε περιορισμένο αριθμό αστικών περιοχών σε όλη την Ευρώπη κατά τα έτη 2000-2006. Η Κοινοτική πρωτοβουλία URBAN υλοποιήθηκε κατά τα έτη 1994-1999.

(3) Πρωτοβουλία EQUAL του ΕΚΤ με έμφαση στην υποστήριξη καινοτόμων, διακρατικών έργων με στόχο την αντιμετώπιση των διακρίσεων και των μειονεκτημάτων στην αγορά εργασίας κατά τα έτη 2000-2006.

(4) Δείτε Άρθρα 32-35 του κανονισμού κοινών διατάξεων για το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ, το ταμείο συνοχής, το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΘΑ.

Ποιος είναι ο στόχος;

[↑ Επάνω](#)

Οι κύριοι στόχοι αυτής της κοινής προσέγγισης από τα ΕΔΕΤ είναι η απλούστευση και διεύρυνση της χρήσης της CLLD ως αναπτυξιακού εργαλείου. Η CLLD:

- » Θα ενθαρρύνει τοπικές κοινότητες να **αναπτύξουν ολοκληρωμένες προσεγγίσεις από τη βάση** σε περιπτώσεις όπου υπάρχει ανάγκη απόκρισης σε εδαφικές και τοπικές προκλήσεις που απαιτούν δομικές αλλαγές,
- » **Θα ενισχύσει τη συλλογικότητα της κοινότητας και θα τονώσει την καινοτομία** (συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής καινοτομίας), την επιχειρηματικότητα και την ικανότητα δράσης για αλλαγές μέσω της ενθάρρυνσης της ανάπτυξης και ανακάλυψης ανεκμετάλλευτων δυνατοτήτων στο εσωτερικό κοινοτήτων και περιοχών,
- » **Θα προωθήσει την κοινωνική ιδιοκτησία** μέσω της ενίσχυσης της συμμετοχής εντός κοινοτήτων και θα αναπτύξει το αίσθημα συμμετοχής και ιδιοκτησίας, το οποίο μπορεί να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα των πολιτικών της ΕΕ, και
- » **Θα υποβοηθήσει την πολυεπίπεδη διακυβέρνηση** παρέχοντας ένα δρόμο για τις τοπικές κοινότητες προκειμένου να συμμετάσχουν πλήρως στην υλοποίηση των στόχων της ΕΕ σε όλες τις περιοχές.

Τα βασικά συστατικά μέρη της CLLD

[↑ Επάνω](#)

- » Οι **ομάδες τοπικής δράσης** θα πρέπει να αποτελούνται από εκπροσώπους τοπικών δημόσιων και ιδιωτικών κοινωνικοοικονομικών συμφερόντων, όπως επιχειρηματίες και οι ενώσεις τους, τοπικές αρχές, συνοικιακές ή τοπικές ενώσεις, ομάδες πολιτών (όπως μειονότητες, ηλικιωμένοι πολίτες, γυναίκες/άντρες, νέοι, επιχειρηματίες, κλπ.), κοινοτικές και εθελοντικές οργανώσεις, κλπ. Τουλάχιστον 50% των ψήφων στις αποφάσεις επιλογής πρέπει να προέρχονται από εταίρους που δεν είναι δημόσιοι φορείς και καμία ομάδα μονών συμφερόντων δεν πρέπει να έχει πάνω από το 49% των ψήφων.
- » Οι **στρατηγικές ανάπτυξης τοποθεσιών** χρειάζεται να είναι συνεκτικές με τα σχετικά προγράμματα των ΕΔΕΤ μέσω των οποίων υποστηρίζονται. Πρέπει να καθορίζουν την περιοχή και τον πληθυσμό που καλύπτονται από τη στρατηγική, να περιλαμβάνουν μια ανάλυση των αναπτυξιακών αναγκών και του δυναμικού της περιοχής, συμπεριλαμβάνοντας μια ανάλυση SWOT (Δυνατά σημεία, Αδυναμίες, Ευκαιρίες, Απειλές), και να περιγράφουν τους στόχους, καθώς και τα ολοκληρωμένα και καινοτόμα χαρακτηριστικά της στρατηγικής, συμπεριλαμβανομένων των μετρήσιμων στόχων για επιδόσεις ή αποτελέσματα.
- » Εναπόκειται στις τοπικές ομάδες δράσης να καθορίσουν **τις περιοχές και τους πληθυσμούς που θα καλύψει η στρατηγική τους**, αλλά πρέπει να συνάδουν με τα κριτήρια που παρατίθενται στο Άρθρο 33(6) του κανονισμού κοινών διατάξεων. Ο καλυπτόμενος πληθυσμός πρέπει να είναι τουλάχιστον 10 000 και το πολύ μέχρι 150 000 το οποίο εναρμονίζεται με τις διατάξεις 2007-2013 στο πλαίσιο του προγράμματος LEADER. Η Επιτροπή ενδέχεται να εγκρίνει εξαιρέσεις για τη μετατροπή αυτών των περιορισμών σε δικαιολογημένες περιπτώσεις βασισμένες σε πρόταση ενός Κράτους Μέλους. Αναφορικά, ο μέσος όρος του πληθυσμού των προγραμμάτων URBAN II που χρηματοδοτήθηκαν από το ΕΤΠΑ κατά την περίοδο 2000-2006 ήταν περίπου 30 000 κάτοικοι.

Τι νέο υπάρχει;

[↑ Επάνω](#)

Κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020, η πιο σαφής υποστήριξη, με τη μορφή ενός κοινού νομικού πλαισίου και οι εναρμονισμένοι κανόνες για τα 4 ΕΔΕΤ, θα αυξήσουν τη συνεκτικότητα και θα ενθαρρύνουν τη στήριξη μιας μονής στρατηγικής με πρωτοβουλία τοπικής κοινότητας από αρκετά ταμεία.

Αρκετές ρυθμίσεις στις κοινές διατάξεις των ΕΔΕΤ στοχεύουν στην απλούστευση της υλοποίησης της ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων για τους δικαιούχους.

- » **Η ενιαία μεθοδολογία για την CLLD** θα ισχύει σε όλα τα ΕΔΕΤ και τις περιφέρειες – δίνοντας τη δυνατότητα σε όλες τις περιοχές να επωφεληθούν από την υποστήριξη της ΕΕ για δημιουργία επάρκειας, τοπικές συνεργασίες δημοσίου-ιδιωτικού τομέα και τις στρατηγικές τους, δικτύωση και ανταλλαγή εμπειριών,
- » **Η υποστήριξη από τα ΕΔΕΤ θα είναι συνεπής και συντονισμένη.** Αυτό θα διευκολύνει τους δικαιούχους να δημιουργήσουν πολυταμειακές στρατηγικές με βέλτιστη προσαρμογή στις ανάγκες και τις περιφέρειές τους, για παράδειγμα, σε μια περιοχή που έχει αγροτικές καθώς και αστικές πτυχές. Αυτό θα εξασφαλιστεί μέσω συντονισμένης ενίσχυσης της επιλεξιμότητας, επιλογής, έγκρισης και χρηματοδότησης των στρατηγικών της ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων και ομάδων τοπικής δράσης.
- » **Επικεφαλής Ταμείο:** Στην περίπτωση στρατηγικών με κοινή χρηματοδότηση, θα υπάρξει η δυνατότητα να υποστηριχθούν οι λειτουργικές δαπάνες που σχετίζονται με τη διαχείριση της υλοποίησης καθώς και την εμπύχωση της στρατηγικής της ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων μέσω ενός μοναδικού ταμείου (π.χ. του Επικεφαλής Ταμείου).
- » **Κίνητρα:** Σε ό,τι αφορά στην πολιτική συνοχής, για τα επιχειρησιακά προγράμματα όπου υλοποιείται ολόκληρος άξονας προτεραιοτήτων μέσω CLLD, το ανώτατο ποσοστό συγχρηματοδότησης από το ΕΤΠΑ ή/και το ΕΚΤ στο επίπεδο του άξονα προτεραιότητας θα αυξηθεί κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες ⁽⁵⁾. Στην περίπτωση του ΕΓΤΑΑ, αναλόγως των περιστάσεων, το ανώτατο ποσοστό συγχρηματοδότησης για τη CLLD μπορεί να ποικίλλει μεταξύ 80% και 90% ⁽⁶⁾. Για το ΕΤΘΑ (προσχέδιο), το ανώτατο ποσοστό συγχρηματοδότησης είναι 75% ⁽⁷⁾ και αν η αφιερωμένη προτεραιότητα της Ένωσης στην εδαφική ανάπτυξη είναι αποκλειστικά για την CLLD, το ποσοστό συγχρηματοδότησης αυξάνεται κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες.

Πώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν τα διαφορετικά Ταμεία στην CLLD;

[↑ Επάνω](#)

ΕΤΠΑ/ΕΚΤ: Η υιοθέτηση της Συνθήκης της Λισαβόνας και της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» παρέχει μια ενισχυμένη θεωρητική βάση για μια ολοκληρωμένη και χωρίς περιορισμούς προσέγγιση στην αντιμετώπιση τοπικών προβλημάτων. Συγκεκριμένα, η έμφαση στην ποιότητα της ανάπτυξης και η ανάγκη να διασφαλιστεί ότι είναι χωρίς περιορισμούς και βιώσιμη σημαίνουν ότι σε ευθυγράμμιση με τους στόχους της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, η πολιτική συνοχής πρέπει να υποστηρίξει δράσεις που συνδράμουν περιοχές με ανεργία, υποβάθμιση και φτώχεια.

(5) Δείτε Άρθρα 120 (5) του κανονισμού κοινών διατάξεων για το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ, το ΤΣ, το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΘΑ.

(6) Δείτε Άρθρο 59 (4) (α) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό γεωργικό ταμείο αγροτικής ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ).

(7) Δείτε Άρθρο 94 (4) του σχεδίου κανονισμού για το ΕΤΘΑ.

Η βασισμένη στις κοινότητες προσέγγιση δεν είναι καινούργια. Τα αστικά πιλοτικά έργα ⁽⁸⁾ της δεκαετίας του 1990 και τα χρηματοδοτούμενα από το ΕΤΠΑ προγράμματα της κοινοτικής πρωτοβουλίας URBAN (1994-1999 και 2000-2006), καθώς και η χρηματοδοτούμενη από το ΕΚΤ πρωτοβουλία EQUAL (2000-2006), βασίζονταν σε τοπικές συνεργασίες και συνεπώς αποτελούν μια χρήσιμη πηγή εμπειριών για την προσέγγιση CLLD.

ΕΓΤΑΑ: Η σημασία της εμπλοκής των κοινοτήτων έχει καταδειχθεί από την επιτυχία της CLLD, που υποστηρίχθηκε στην προσέγγιση LEADER. Η επιτυχία της προσέγγισης καταδεικνύεται από τις άνω των 2 300 τοπικών ομάδων δράσης που λειτουργούν τρεχόντως σε όλο το εύρος της ΕΕ με πραγματική συνολική χρηματοδότηση 5,5 δισεκατομμυρίων EUR (6% της χρηματοδότησης του ΕΓΤΑΑ).

Αυτή η προσέγγιση εξυπηρετεί ως η βάση για τις νέες προτάσεις της Επιτροπής σχετικά με την CLLD καθώς είναι: ανά περιοχή, από τη βάση, με συνεργασία δημοσίου-ιδιωτικού τομέα, ολοκληρωμένη, καινοτόμα, συνεργατική και περιλαμβάνει τη χρήση της δικτύωσης. Στο μέλλον, η υποχρεωτική χρηματοδότηση υπό χωριστή διαχείριση του 5% των κονδυλίων του ΕΓΤΑΑ κάθε Κράτους Μέλους θα συνεχιστεί στην περίοδο 2014-2020, ενώ οι νέες προτάσεις θα ενισχύσουν περαιτέρω τον ολοκληρωμένο χαρακτήρα της προσέγγισης.

ΕΤΘΑ: Από το 2007, ο άξονας προτεραιοτήτων 4 του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ) έχει υποστηρίξει τη βιώσιμη ανάπτυξη αλιευτικών περιοχών, μέσω της εξασφάλισης ότι οι δράσεις που αναλαμβάνουν Ομάδες τοπικής δράσης της αλιείας (ΟΤΔΑ) αξιοποιούν τα μοναδικά δυνατά σημεία και ευκαιρίες σε κάθε αλιευτική περιοχή, εκμεταλλεύονται νέες αγορές και προϊόντα, και ενσωματώνουν τη γνώση, ενέργεια και πόρους των τοπικών παραγόντων από όλους τους τομείς.

Πάνω από 300 ομάδες τοπικής δράσης της αλιείας (FLAGs) λειτουργούν ήδη σε 21 Κράτη Μέλη. Η νέα κοινή προσέγγιση από τα ΕΔΕΤ θα ενδυναμώσει την ικανότητα αυτών των FLAGs να συνεχίσουν το έργο τους και να παρέχουν μια ενισχυμένη ευκαιρία για ολοκληρωμένη συνεργασία με άλλους τομείς και όμορες περιοχές.

Ποιες είναι οι προεκτάσεις της κοινής μεθοδολογίας;

[↑ Επάνω](#)

- » Δεδομένου ότι η ανάπτυξη με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων υλοποιείται ανά περιοχή και μπορεί να χρηματοδοτηθεί από τα διάφορα ΕΔΕΤ, συνιστά και ιδανική μεθοδολογία για την ανάπτυξη δεσμών μεταξύ αστικών, αγροτικών και αλιευτικών περιοχών.
- » Τα Κράτη Μέλη διευκρινίζουν στη σύμβαση εταιρικής σχέσης τους πώς σκοπεύουν να υποστηρίξουν τη CLLD και υποδεικνύουν σε ποιο είδος περιοχών μπορεί να αξιοποιηθεί η CLLD.
- » Δεδομένου ότι οι στρατηγικές CLLD που δημιουργούνται από ομάδες τοπικής δράσης καλύπτουν λειτουργίες για ένα ή περισσότερα Ταμεία, χρειάζεται να υπάρχει συνοχή και συντονισμός μεταξύ των Ταμείων. Τα Κράτη Μέλη και οι διαχειριστικές αρχές θα πρέπει να ορίσουν τα κριτήρια για την επιλογή στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης και να διασφαλίσουν τον συντονισμό προσκλήσεων και διαδικασιών μεταξύ των Ταμείων. Η επιλογή και έγκριση των στρατηγικών θα πραγματοποιηθεί από μια επιτροπή η οποία θα συσταθεί για αυτό το σκοπό, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι πολυταμειακές στρατηγικές θα λάβουν συντονισμένη χρηματοδότηση για την συνολική στρατηγική.

(8) Στη διάρκεια της περιόδου από το 1990 έως το 1993, ξεκίνησαν συνολικά 33 αστικά πιλοτικά έργα υπό την αιγίδα του Άρθρου 10 του ΕΤΠΑ. Τα έργα αυτά υλοποιήθηκαν στα 11 Κράτη Μέλη και είχαν στόχο να υποστηρίξουν την καινοτομία στην αστική αναζωογόνηση και σχεδιασμό εντός του πλαισίου της ευρύτερης πολιτικής για την προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής.

- » Η προθεσμία για την επιλογή και έγκριση των τοπικών στρατηγικών θα λήξει στο τέλος του 2017. Ο πρώτος γύρος επιλογής στρατηγικών πρέπει να ολοκληρωθεί το αργότερο εντός δυο ετών από την ημερομηνία έγκρισης της σύμβασης εταιρικής σχέσης. Καθώς δεν υπάρχει αυτόματη «μεταφορά» από την παρούσα περίοδο στην επομένη, οι υφιστάμενες τοπικές ομάδες δράσης από το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΘΑ θα πρέπει να υποβάλουν νέες στρατηγικές. Οι νέες προτάσεις θα επιτρέψουν επίσης στις υφιστάμενες ομάδες τοπικής δράσης να εξετάσουν τη διεύρυνση των τοπικών τους στρατηγικών προκειμένου να συμπεριλάβουν τη χρήση άλλων ΕΔΕΤ.
- » Σε αυτές τις περιοχές όπου τα Κράτη Μέλη υποδεικνύουν ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί η CLLD, τα ίδια και οι διαχειριστικές αρχές θα χρειαστεί να εμπλακούν σε δραστηριότητες δημιουργίας δυνατοτήτων προκειμένου να διασφαλίσουν οι τοπικές κοινότητες, ειδικά όσες βρίσκονται σε ευάλωτες περιοχές με περιορισμένη επάρκεια, μπορούν να συμμετάσχουν πλήρως. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τη δημιουργία ομάδων τοπικής δράσης και την κατάρτιση βιώσιμων στρατηγικών.
- » Οι πιθανές ομάδες τοπικής δράσης πρέπει να μπουν σε διάλογο, σε πρώιμο στάδιο, με τις σχετικές διαχειριστικές αρχές για να εξασφαλίσουν ότι οι ανάγκες και οι ανησυχίες τους είναι γνωστές και ότι θα ληφθούν υπόψη κατά τη σχεδίαση των προγραμμάτων.

Για περισσότερες πληροφορίες

Για περισσότερα ενημερωτικά δελτία σχετικά με θέματα πολιτικής συνοχής:
http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/publication/index_el.cfm

Για περισσότερες γενικές πληροφορίες σχετικά με την περιφερειακή πολιτική:
http://ec.europa.eu/regional_policy/index_el.cfm